Lietas Nr. A420383413
Lietas arhīva Nr. A42-01116-14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 9.maijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnese Dace Grabovska,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2013.gada 9.maija lēmuma Nr.11-8/4506 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ (turpmāk arī – pieteicējs) bija piešķirta Latvijas invaliditātes pensija no 2001.gada 18.oktobra un piemaksa pie invaliditātes pensijas no 2009.gada 1.janvāra par apdrošināšanas stāžu 4 gadi, 1 mēnesis un 19 dienas.

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk arī – VSAA) Rīgas pilsētas Kurzemes nodaļa ar 2013.gada 14.marta lēmumu Nr.13/680188 un lēmumu Nr.13/680227 (turpmāk – sākotnējie lēmumi) pieteicējam pārtrauca invaliditātes pensijas un piemaksas pie invaliditātes pensijas izmaksu no 2013.gada 1.aprīļa.

Pieteicējs sākotnējos lēmumus apstrīdēja VSAA direktorei.

[2] VSAA ar 2013.gada 9.maija lēmumu Nr.11-8/4506 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējos lēmumus atstāja negrozītus.

Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Krievijas Federācijas Valdības un Latvijas Republikas Valdības vienošanās par Latvijas Republikas teritorijā dzīvojošo Krievijas Federācijas militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu sociālo aizsardzību (turpmāk – Vienošanās) (*spēkā no 1995.gada 27.februāra*) 9.pants noteic, ka bijušajām militārpersonām, kuras ieguvušas tiesības uz pensijas nodrošinājumu saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanas aktiem, pēc viņu vēlēšanās Latvijas Republikas attiecīgie kompetentie orgāni var piešķirt un izmaksāt pensijas par Latvijas Republikas līdzekļiem, bet Krievijas Federācijas agrāk noteikto pensiju izmaksa tiek apturēta uz laiku, kamēr pensiju izmaksā Latvijas Republikas orgāni.

Līdz ar to jau no šīs Vienošanās spēkā stāšanās brīža persona nevarēja paļauties, ka vienlaicīgi saņems divu valstu pensijas.

Turklāt starpvalstu līgumu un nacionālo tiesību aktu būtība ir novērst situācijas, kad par vieniem un tiem pašiem apdrošināšanas periodiem persona vienlaicīgi saņem vairāku valstu pensijas.

Pieteicējam invaliditātes pensija piešķirta pie tāda nosacījuma, ka Krievijas Federācijas izdienas pensijas izmaksa tiks apturēta.

[2.2] Saskaņā ar Latvijas Republikas Valsts kontroles 2011.gada 17.oktobra revīzijas ziņojuma „Paralēlā likumības revīzija par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas atbildīgo valsts institūciju darbību, nodrošinot saistību izpildi, kas izriet no Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par Latvijas Republikas teritorijā dzīvojošo Krievijas Federācijas militāro pensionāru un viņu ģimenes sociālo aizsardzību" ieteikumu 2012.gada 23.februārī Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā tika saņemta Ārlietu ministrijas sagatavota informācija par Krievijas Federācijas izdienas pensiju saņēmējiem, uz kuriem attiecas Vienošanās.

Salīdzinot saņemto informāciju ar informāciju par VSAA sniegto pakalpojumu saņēmējiem, konstatēts, ka pieteicējs saņem gan Krievijas Federācijas izdienas pensiju, gan arī Latvijas vecuma pensiju. Līdz ar to no Krievijas Federācijas puses Vienošanās netika pildīta, tas ir, pensijas izmaksa netika pārtraukta.

[2.3] Lai novērstu situācijas, kad Latvijas Republikas pensija ir piešķirta par to pašu apdrošināšanas periodu, par kuru pensiju piešķīrusi cita valsts, likumdevējs ir papildinājis likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumus ar 42.^{1}punktu, kurā ir noteikts, kā rīkoties gadījumos, kad Latvijas apdrošināšanas stāžā ir ieskaitīti periodi, par kuriem pensiju piešķīrusi cita valsts, un 2012.gada 18.jūlijā stājās spēkā norma, kas noteic, ka, ja personai piešķirta citas valsts pensija par apdrošināšanas periodiem, kas

ņemti vērā piešķirot vai pārrēķinot Latvijas pensiju, Latvijas pensija pārrēķināma vai tās izmaksāšana pārtraucama, šos periodus izslēdzot.

Ņemot vērā, ka mainījās tiesiskie apstākļi un tika saņemta informācija par Krievijas Federācijas izdienas pensiju saņēmējiem, VSAA Rīgas pilsētas Kurzemes nodaļa 2012.gada augustā uzsāka administratīvo procesu uz iestādes iniciatīvas pamata.

[2.4] 2012.gada 24.augustā pieteicējam tika nosūtīts paziņojums Nr.2/2276442, ar kuru viņam pieprasīja iesniegt izziņu no Krievijas Federācijas vēstniecības Konsulārās nodaļas Sociālās nodrošināšanas nodaļas, kurā būtu norādīts, par kādiem periodiem viņš saņem Krievijas Federācijas izdienas pensiju. Vienlaicīgi pieteicēju informēja, ka gadījumā, ja konstatēs, ka Krievijas Federācijas izdienas pensija piešķirta par to pašu periodu, par kuru ir piešķirta Latvijas Republikas pensija, tad Latvijas Republikas pensija tiks pārskatīta, izslēdzot no apdrošināšanas stāža periodus, kas var dot tiesības uz Krievijas Federācijas Aizsardzības ministrijas pensiju.

Pieteicējs VSAA iesniedza Krievijas Federācijas vēstniecības Konsulārās nodaļas Sociālās nodrošināšanas nodaļas 2012.gada 6.septembra izziņu Nr.54489/822, kurā norādīts, ka viņš saņem Krievijas Federācijas izdienas pensiju par dienesta periodu no 1971.gada 1.augusta līdz 1992.gada 12.februārim.

[2.5] No 2013.gada 1.aprīļa tika pārskatīts Latvijas invaliditātes pensijai vērā ņemtais apdrošināšanas stāžs un no tā izslēgts periods no 1971.gada 1.septembra līdz 1974.gada 20.jūlijam, kopskaitā 2 gadi, 10 mēneši un 20 dienas, jo šis periods ir ņemts vērā, piešķirot arī Krievijas Federācijas izdienas pensiju.

Pieteicējam Latvijas apdrošināšanas stāžs pēc pārskatīšanas ir 1 gads, 3 mēneši un 16 dienas, kas ir mazāks nekā noteiktais nepieciešamais minimālais apdrošināšanas stāžs (3 gadi), lai viņam būtu tiesības uz Latvijas invaliditātes pensiju. Tā kā pieteicējam nav tiesību uz invaliditātes pensiju, tad, pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 41.punktu, pieteicējam nav tiesību arī uz piemaksu pie invaliditātes pensijas.

[3] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, pieteicējs vērsās tiesā. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] 2012.gada 14.jūnija likumā „Grozījumi likumā „Par valsts pensijām"" nav iekļautas normas, kas noteic, ka Latvijas pensionāriem samazina iepriekš noteikto apdrošināšanas stāžu un liedz jau reiz piešķirtās tiesības uz Latvijas invaliditātes pensiju.

Likumdevējs, papildinot likumu ar pārejas noteikumu 42.[1]punktu, nav noteicis normai atpakaļ vērstu spēku. Minētā norma piemērojama un pensija pārrēķināma, ja to paredz regula Nr.883/2004 vai Saeimas apstiprināti starptautiski līgumi.

Vienošanās nav Latvijas Republikas Saeimā apstiprināta kā starptautisks līgums.

[3.2] VSAA nepareizi interpretē Vienošanās 9.pantu. Minētā norma konkrētajā gadījumā pienākumu uzliek Krievijas Federācijas pusei, tā neattiecas uz Latvijas pensiju. Turklāt nav tādu normu, kas pieļauj liegt personai tiesības uz jau noteikto Latvijas pensiju un apdrošināšanas stāža samazināšanu, kā arī ierobežotu vienlaicīgu Krievijas izdienas un Latvijas pensijas saņemšanu.

[3.3] Pieteicēja ieskatā izskatāmajam gadījumam jāpiemēro 2007.gada 18.decembra Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgums par sadarbību sociālās drošības jomā (turpmāk – Līgums). Līgums neparedz to abu valsts pensiju pārrēķināšanu, kas bija piešķirtas pirms līguma spēkā stāšanās 2011.gada janvārī.

Līguma 3.panta trešās daļas ierobežojums attiecas tikai uz tām personām, kuras ir aktīvajā militārajā dienestā brīdī, kad rodas tiesības uz pensiju. Pieteicējs vairs nebija militārpersona brīdī, kad radās tiesības uz pensiju.

[4] 2013.gada 18.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts VSAA rakstveida paskaidrojums. Iestāde uztur Lēmumā minētos argumentus un lūdz pieteikumu noraidīt. VSAA papildus paskaidro, ka, izslēdzot no apdrošināšanas stāža noteiktu periodu, personas invaliditātes pensijas un piemaksas pie invaliditātes pensijas izmaksa Latvijas Republikā ir atbilstoši pārtraukta, bet minētais nenozīmē, ka personai ir atņemtas sociālās garantijas vecuma gadījumā. Personai šīs tiesības ir realizētas ne tikai vienas valsts sociālās drošības sistēmas ietvaros, bet saistībā ar citas valsts sociālo nodrošinājumu, ko paredz divpusējā valstu Vienošanās. Pieteicējam Latvijas Republikas invaliditātes pensija tika piešķirta par noteiktu apdrošināšanas stāžu uz mūžu pie tāda nosacījuma, ka Krievijas Federācijas izdienas pensijas izmaksa viņam tiks apturēta saskaņā ar Vienošanās nosacījumiem. Tā kā pieteicējam Krievijas Federācijas izdienas pensijas izmaksa netika apturēta un spēkā stājās tiesību norma (likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 42.[1]punkts), kas pieļauj apdrošināšanas stāža pārskatīšanu bez personas pieprasījuma, tad VSAA pamatoti pieņēma lēmumu par invaliditātes pensijas un piemaksas pie invaliditātes pensijas pārrēķinu. Līdz ar to pārsūdzētais lēmums ir tiesisks un subjektīvā kritērija izvērtējumam konkrētās lietas ietvaros nav tiesiskas nozīmes.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

Pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa konstatē, ka procesa dalībnieki nav lūguši lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un nepastāv citi šķēršļi lietas izskatīšanai rakstveida procesā, tādējādi tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[7] Lietā nav strīda par to, ka pieteicējam no 2001.gada 18.oktobra piešķirta Latvijas Republikas invaliditātes pensija par kopējo apdrošināšanas stāžu 4 gadi, 1 mēnesis un 19 dienas. Aprēķinātajā apdrošināšanas stāžā ņemts vērā arī pieteicēja mācību laiks pēc vidējās izglītības iegūšanas no 1971.gada 1.septembra līdz 1974.gada 20.jūlijam, kopā 2 gadi, 10 mēneši un 6 dienas. Invaliditātes pensijas apmērs no 2008.gada 1.oktobra noteikts 111,10 lati.

VSAA 2001.gada 28.novembrī izdevusi pieteicējam izziņu Nr.10305 iesniegšanai Krievijas Federācijas vēstniecības Konsulārās nodaļas Sociālas nodrošināšanas nodaļai par Latvijas Republikas invaliditātes pensijas piešķiršanu (*lietas 31.lapa*).

Tāpat lietā nav strīda par to, ka no 2009.gada 1.janvāra, pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 41.punktu, pieteicējam piešķirta piemaksa pie invaliditātes pensijas 2,10 latu apmērā par apdrošināšanas stāžu līdz 1995.gadam.

Līdz ar to invaliditātes pensijas un piemaksas pie invaliditātes pensijas kopējā izmaksājamā summa uz 2013.gada 31.martu bija 113,20 lati.

Lietā nav strīda arī par to, ka pieteicējs saņem Krievijas Federācijas militāro izdienas pensiju par dienesta periodu no 1971.gada 1.augusta līdz 1992.gada 12.februārim (*lietas 28.lapa*).

Lietā ir izšķirams jautājums, vai VSAA bija tiesīga veikt pieteicējam piešķirtās invaliditātes pensijas un piemaksas pie invaliditātes pensijas pārskatīšanu un izmaksas pārtraukšanu.

[8] Saskaņā ar Vienošanās 9.pantu, bijušajām militārpersonām, kuras ieguvušas tiesības uz pensijas nodrošinājumu saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanas aktiem, pēc viņu vēlēšanās Latvijas Republikas attiecīgie kompetentie orgāni var piešķirt un izmaksāt pensijas par Latvijas Republikas līdzekļiem. Turklāt Krievijas Federācijas agrāk noteikto pensiju izmaksa tiek apturēta uz laiku, kamēr pensiju izmaksā Latvijas Republikas orgāni.

Pieteicējam saskaņā ar Krievijas Federācijas tiesību aktiem ir piešķirta izdienas pensija par periodu no 1971.gada 1.augusta līdz 1992.gada 12.februārim. Savukārt par pieteicēja mācību laiku no 1971.gada 1.septembra līdz 1974.gada 20.jūnijam, kā arī par darba periodu no 1995.gada 16.janvāra līdz 1996.gada 30.aprīlim pieteicējam piešķirta arī Latvijas Republikas invaliditātes pensija. Tomēr, neskatoties uz minēto, pieteicējs turpināja saņemt izdienas pensiju no Krievijas Federācijas.

[9] Tiesas ieskatā Vienošanās interpretēšanā izmantojama 1969.gada Vīnes konvencija par starptautisko līgumu tiesībām (turpmāk Vīnes konvencija), kuras 31.panta 1.punkts noteic, ka līgums ir interpretējams godprātīgi saskaņā ar parasto nozīmi, kāda piešķirama terminiem līguma kontekstā un atbilstoši tā objektam un mērķim.

Tiesa nepiekrīt pieteicēja veiktajam Vienošanās tekstā lietoto terminu tulkojumam. Atbilstoši Līguma 1.panta pirmās daļas 1. un 3.punktam Līguma piemērošanas nolūkā izmantotie termini nozīmē sekojošo: „tiesību akti" ir likumi un citi Līgumslēdzēju Pušu normatīvie tiesību akti, kas regulē attiecības Līguma 2.pantā norādītajās sociālās drošības un obligātās (valsts) sociālās apdrošināšanas jomās; „kompetentā organizācija" ir iestāde, kuras pienākumos ietilpst sociālās drošības un obligātās (valsts) sociālās apdrošināšanas īstenošana, tai skaitā pensiju un pabalstu piešķiršana un izmaksāšana, kā arī apdrošināšanas iemaksu uzskaite šiem mērķiem.

Saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 28.panta pirmo daļu pensijas pieprasījumu un pensijas piešķiršanai (pārrēķināšanai) nepieciešamos dokumentus, kā arī datus par pensijas pieprasītāja veikto apdrošināšanas iemaksu periodu un apjomu izskata VSAA nodaļa, un tās amatpersona pieņem attiecīgu lēmumu. Tādējādi, sistēmiski iztulkojot minētās tiesību normas, Vienošanās 9.pantā ar vārdiem „Latvijas Republikas kompetentie orgāni" jāsaprot VSAA attiecīgā nodaļa.

Savukārt Vienošanās 9.pantā vārdi „pensijas par Latvijas Republikas līdzekļiem" saprotami kā visas pensijas, kuras izmaksā Latvijas Republika.

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Augstākā tiesa) ir atzinis, ka izdienas pensija un vecuma pensija kā valsts sociālās drošības sistēmas izmaksas no valsts budžeta līdzekļiem abas ir valsts pensijas. Likuma „Par valsts pensijām" 7.pants noteic, ka saskaņā ar šo likumu valsts pensiju veidi ir vecuma pensija, invaliditātes pensija un apgādnieka zaudējuma pensija. Proti, minētais pants valsts pensiju veidus nenosauc izsmeļoši, neizslēdz arī citu valsts pensiju veidu esību, bet norāda, ka minētais likums regulē šos valsts pensiju veidus (*sk. Augstākās tiesas 2011.gada 29.decembra rīcības sēdes lēmuma Nr.SKA 1090/2011 12.punktu*).

Savukārt Latvijas Republikas Satversmes tiesa ir norādījusi, ja valsts ar likumu ir izveidojusi izdienas pensiju sistēmu, šī sistēma ir kļuvusi par valsts sociālās drošības sistēmas sastāvdaļu (*sk. Satversmes tiesas 2010.gada 31.marta sprieduma lietā Nr.2009-76-01 5.5.apakšpunktu*).

[10] Attiecībā uz pieteicēja argumentu, ka viņam ir piešķirta Krievijas Federācijas izdienas pensija, kas nav valsts pensija, tiesa norāda turpmāk minēto.

Saskaņā ar Krievijas Federācijas 1993.gada 12.februāra likums „Par pensiju nodrošināšanu personām, kuras bijušas karadienestā vai dienējušas iekšlietu iestādēs, un šo personu ģimenēm" (turpmāk – Militāro pensiju likums) 10.pantu šīs Krievijas Federācijas izdienas pensijas tiek izmaksātas no federālā budžeta, līdz ar to tās ir uzskatāmas par valsts pensiju. Latvijas Republikā ar jēdzienu „valsts pensija" tiek apzīmēta arī „izdienas pensija". Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 42.^{1}punktā minētais jēdziens „citas valsts pensija" neattiektos uz citas valsts piešķirtajām izdienas pensijām.

Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka izdienas pensija neietilpst valsts sociālās drošības sistēmā.

Tā kā pieteicējam ir piešķirta izdienas pensija, kuras izmaksu regulē Militāro pensiju likums, atbilstoši Vienošanās 1.pantam, uz pieteicēju attiecas Vienošanās noteikumi.

[11] Atbilstoši Vienošanās 1. un 2.pantam Vienošanās mērķis ir nodrošināt Krievijas Federācijas militārpersonu (militāro pensionāru) un viņu ģimenes locekļu, kuri pastāvīgi dzīvo un kuriem būtu tiesības dzīvot Latvijas Republikas teritorijā, sociālo aizsardzību. Vienošanās III sadaļa reglamentē pensiju nodrošināšanu. No Vienošanās 7.panta secināms, ka primāri visus jautājumus, kas saistīti ar militāro pensionāru pensijām un pabalstiem (pensiju un pabalstu noteikšana, pārrēķināšana un izmaksa) risina Krievijas Federācijas iestādes (Krievijas Federācijas Aizsardzības ministrija un citi kompetenti orgāni), sadarbojoties ar Latvijas Republikas kompetentajām iestādēm

(orgāniem).

Tas cita starpā izsecināms no spēkā esošajām normām, jo saskaņā ar Krievijas Federācijas 1998.gada 27.maija federālo likumu Nr.76-?3„Par militārpersonu statusu” (*tekstu krievu valodā sk. http://docs.cntd.ru/document/901709264*) par bijušās militārpersonas un viņu ģimenes locekļu sociālo aizsardzību, materiālo nodrošinājumu ir uzņēmusies gādāt Krievijas Federācija saskaņā ar šā likuma 3.pantu. Atvaļinātām militārpersonām un viņu ģimenes locekļiem ir tiesības uz likumā noteiktām sociālām garantijām, tostarp likumā noteiktu medicīnisko aprūpi (16.pants), kā arī pabalstiem un izmaksām naudas izteiksmē, ņemot vērā militārpersonas un viņa ģimenes sastāvu, veselības stāvokli, ģimenes materiālo stāvokli un citus nosacījumus.

Atbilstoši Vienošanās 9.pantam Latvijas Republika, ja tā uzskata par nepieciešamu, ir tiesīga piešķirt Krievijas Federācijas militārpersonai arī Latvijas Republikas valsts pensiju. No Vienošanās 9.panta otrā teikuma izriet, ka gadījumos, kad persona saņem pensiju no abām valstīm, Krievijas Federācijai ir paredzētas tiesības apturēt pensijas, kas militārpersonai piešķirta pirms Latvijas pensijas piešķiršanas, izmaksu uz laiku, kamēr persona saņem Latvijas pensiju. Tā kā saskaņā ar Vienošanos militārpersonām pensijas maksās Krievijas Federācija, secināms, ka Vienošanās paredz Krievijas Federācijas kompetentām iestādēm tiesības ierobežot pensijas izmaksu dubultā apmērā, ja persona izvēlas saņemt Latvijas Republikas piešķirtu pensiju.

Vienlaikus konstatējams, ka Vienošanās nesatur nekādus nosacījumus attiecībā uz līgumslēdzēju valstu pensiju piešķiršanu, pensiju apmēru, kā arī pensiju pārrēķināšanas noteikumiem, tostarp Vienošanās nesatur regulējumu par to, kā jārīkojas situācijās, kad persona par vienu un to pašu apdrošināšanas periodu saņem abu valstu pensijas. Līdz ar to pensiju piešķiršana, pensiju pārskatīšana un citi ar pensijām saistīti jautājumi risināmi saskaņā ar nacionālajiem tiesību aktiem.

[12] Kā izriet no pārsūdzētā lēmuma, lai novērstu situāciju, kad Latvijas Republikas pensija ir piešķirta par to pašu apdrošināšanas periodu, par kuru pensiju piešķīrusi cita valsts, likumdevējs ir papildinājis likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumus ar 42.[1]punktu, kurā ir noteikts – ja personai ir piešķirta citas valsts pensija par apdrošināšanas periodiem, kas ņemti vērā, piešķirot vai pārrēķinot Latvijas pensiju, Latvijas Republikas pensija pārrēķināma vai tās izmaksāšana pārtraucama, šos periodus izslēdzot, ja regulā Nr.883/2004 vai Saeimas apstiprinātajos starptautiskajos līgumos nav noteikts citādi. Tādējādi minētais tiesiskais regulējums nepārprotami noteic, ka personai nav tiesiska pamata par vienu un to pašu apdrošināšanas periodu saņemt gan Latvijas Republikas, gan citas valsts pensiju.

Pieteicējs norāda, ka likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 42.[1]punkts neatbilst vairākām Latvijas Republikas Satversmes normām, tostarp ierobežo Latvijas Republikas Satversmē garantētās tiesības uz sociālo nodrošinājumu.

Latvijas Republikas Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesības uz pensijas izmaksu uzskatāmas par īpašumu Satversmes 105.panta izpratnē. Tomēr, vērtējot kādas tiesību normas atbilstību minētajam pantam, nepieciešams ņemt vērā to, vai lieta skar arī sociālo tiesību jomu. Ja lieta minēto jomu skar, tad vienlaikus ir atzīstams, ka pieteikuma iesniedzēja tiesības un tiesiskās intereses nevar tikt aizsargātas tādā pašā mērā, kā tas būtu gadījumā, ja ierobežotas būtu īpašuma tiesības to „klasiskajā” izpratnē (*sk. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2007.gada 8.jūnija sprieduma lietā Nr.2007-01-01 20. un 21.punktu*).

Latvijas Republikas Satversmes tiesa ir arī atzinusi, ka attiecībā uz īpašuma tiesībām sociālo tiesību jomā valstij ir piešķirama plaša rīcības brīvība, jo arī Latvijas Republikas Satversmes 105.pantā noteiktās tiesības vēl negarantē noteiktu pensijas apmēru un tās var ierobežot.

Latvijas Republikas Satversmes 109.pantā garantētās tiesības uz sociālo nodrošinājumu var ierobežot, ja ierobežojums ir noteikts ar likumu, ir attaisnots ar leģitīmu mērķi un atbilst samērīguma principam (*sk., piemēram, Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2007.gada 9.oktobra sprieduma lietā Nr.2007-04-03 26.punktu*).

Konkrētajā gadījumā pieteicējam vairs netiek veikta Latvijas Republikas invaliditātes pensijas izmaksa par periodu, par kuru piešķirta un tiek izmaksāta Krievijas Federācijas izdienas pensija. Ierobežojums saņemt divas pensijas par vienu un to pašu stāžu (apdrošināšanas periodu) ir noteikts ar likumu un tam ir leģitīms mērķis – sociālās apdrošināšanas budžeta ilgtspējas nodrošināšana.

Nav konstatējams, ka pieteicējam vispār tiktu liegts sociālā nodrošinājuma sistēmas atbalsts, vai ir atņemtas sociālās garantijas invaliditātes gadījumā. Pieteicējam pensiju maksā Krievijas Federācija, kas saskaņā ar Vienošanos ir valsts, kurai primāri jānodrošina pieteicēja kā Krievijas Federācijas militārpersonas tiesības uz pensiju un citiem pabalstiem saskaņā ar Krievijas Federācijas tiesību aktiem. Tādējādi secināms, ka pieteicējam tiek sniegts sociālais nodrošinājums, kas ir ņemams vērā, lemjot par citu – Latvijas Republikas sociālā nodrošinājuma līdzekļu piešķiršanu vai izmaksu.

Līdz ar to tiesa uzskata nav pārkāpts tiesiskās paļāvības princips attiecībā uz pieteicēju, jo tiesību normas gan invaliditātes pensijas piešķiršanas brīdī, gan arī vēlāk nav paredzējušas, ka pieteicējs vienlaicīgi varēs saņemt divu valstu pensijas par vienu un to pašu apdrošināšanas periodu.

Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmā protokola 1.panta piemērošana visbiežāk tiek vērtēta kopsakarībā ar šajā konvencijā norādīto cilvēka pamattiesību aizsardzību, jo īpašuma tiesību ierobežošana, ja tā ir pamatota ar sabiedrības interesēm, ir pieļaujama.

Tā kā likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 42.[1]punkts precizē situācijas, kādas ir atrunātas starpvalstu līgumos, tai skaitā arī Vienošanās, tad tiesa nekonstatē tās neatbilstību Latvijas Republikas Satversmei. Tāpat tiesa nesaskata pamatu, kas norādītu, ka ir noticis Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14.panta, kā arī Pirmā protokola 1.panta pārkāpums.

[13] Tā kā likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 42.[1]punkts paredz, ka Latvijas pensija pārrēķināma vai tās izmaksāšana pārtraucama, šos periodus izslēdzot, konkrētajā gadījumā ir iestājušies Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 1.punkta nosacījumi, kas ir par pamatu iepriekš izdota labvēlīga tiesiska administratīvā akta atcelšanai. Proti, tiesību norma paredz administratīvā akta atcelšanu. Līdz ar to VSAA, ievērojot iepriekš minēto tiesisko regulējumu, pamatoti periodu no 1971.gada 1.septembra līdz 1974.gada 20.jūnijam izslēdza no pieteicēja apdrošināšanas stāža.

[14] Likuma „Par valsts pensijām” 14.panta pirmā daļa noteic, ka pirms šā likuma 11.pantā noteiktā vecuma sasniegšanas tiesības uz invaliditātes pensiju saskaņā ar šo likumu ir apdrošinātajām personām ar apdrošināšanas stāžu, kas nav mazāks par trim gadiem, ja tās atzītas par invalīdiem, izņemot personas, kuru invaliditātes cēlonis ir nelaimes gadījums darbā vai arodslimība vai kurām vecuma pensija (arī citas valsts vecuma pensija), ja regulā Nr.883/2004 vai Saeimas apstiprinātajos starptautiskajos

līgumos nav noteikts citādi, piešķirta pirms minētā vecuma sasniegšanas.

Izslēdzot no pieteicēja apdrošināšanas stāža periodu no 1971.gada 1.septembra līdz 1974.gada 20.jūnijam, kurš ir ņemts vērā pieteicējam piešķirot Krievijas Federācijas izdienas pensiju, kopējais apdrošināšanas stāžs, par ko tika aprēķināta invaliditātes pensija, samazinājās. Pieteicēja apdrošināšanas stāžs pēc pārskatīšanas ir 1 gads, 3 mēneši un 16 dienas, kas ir mazāks par likumā „Par valsts pensijām" noteikto nepieciešamo apdrošināšanas stāžu (3 gadiem).

Pamatojoties uz minēto, pieteicējam nav tiesības saņemt Latvijas Republikas invaliditātes pensijas izmaksu.

[15] Likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 41.punkta pirmais teikums noteic, ka Latvijā un Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstīs dzīvojošiem vecuma un invaliditātes pensijas saņēmējiem par apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995.gada 31.decembrim un ņemts vērā, piešķirot (pārrēķinot) pensiju, līdz 2011.gada 31.decembrim piešķir piemaksu par katru apdrošināšanas stāža gadu.

Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumu Nr.1024 „Noteikumi par ikmēneša piemaksu pie vecuma un invaliditātes pensijas" 2.punkts paredz, ka piemaksa ir atkarīga no apdrošināšanas stāža (pilnos gados), kas uzkrāts līdz 1995.gada 31.decembrim un par kuru Latvijā ir aprēķināta vecuma vai invaliditātes pensija.

Minēto noteikumu 6.punkts savukārt noteic, ja apdrošināšanas stāžs, kas uzkrāts līdz 1995.gada 31.decembrim, pēc piemaksas piešķiršanas tiek pārskatīts un atbilstoši pārrēķināta vecuma vai invaliditātes pensija, attiecīgi pārrēķina arī piemaksu.

Visbeidzot atbilstoši minēto noteikumu 7.punktam, ja personai atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 42.punktam tiek pārskatīts apdrošināšanas stāžs par periodu līdz 1995.gada 31.decembrim, vienlaikus ar pensijas apmēra pārskatīšanu pārskata arī piemaksas apmēru.

Tādējādi, pārtraucot invaliditātes pensijas izmaksu sakarā ar to, ka pēc apdrošināšanas perioda izslēgšanas pieteicējam nepietiek pensijas piešķiršanai nepieciešamā kopējā stāža (3 gadi), ir pārtraucama arī piemaksas pie invaliditātes pensijas izmaksa.

[16] Pretēji pieteicēja pieteikumā norādītajam tiesa secina, ka uz viņu konkrētajā gadījumā nav attiecināms 2007.gada 18.decembra Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgums par sadarbību sociālās drošības jomā, jo saskaņā ar Līguma 3.panta 3.punktu Līgums neattiecas uz līgumslēdzēju pušu bruņoto spēku un citu saskaņā ar līgumslēdzēju pušu tiesību aktiem izveidoto militāro formējumu militārpersonām, iekšlietu sistēmās komandējošā un ierindas sastāva personām, viņu ģimenes locekļiem, kā arī Latvijas Republikā – uz personām, kuru pensiju nodrošinājums nav īstenots valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas ietvaros, Krievijas Federācijā – uz personām, kuras pensiju nodrošināšanas jomā ir pielīdzinātas minētajām amatpersonām.

Tā kā pieteicējs ir Krievijas Federācijas militārpersona (tāda ir bijusi apdrošināšanas periodā, par kuru Krievijas Federācija maksā pensiju, un minēto pieteicējs nenoliedz), uz pieteicēju neattiecas Līguma nosacījumi.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs 2012. un 2013.gadā bija atvaļinājies no militārā dienesta. Pamatojoties uz minēto, tiesa noraida pieteicēja izteikto lūgumu izprasīt no VSAA pierādījumus, kas apstiprina, ka pieteicējs 2012. un 2013.gadā bijis militārpersona. Kā pieteikumā (*sk. lietas 10.lapu*) norāda pats pieteicējs, tad viņa dienests bruņotajos spēkos beidzās 1984.gada 12.septembrī.

[17] Ņemot vērā tiesas iepriekš konstatēto un secināto, tiesa pārsūdzēto lēmumu atzīst par tiesisku administratīvo aktu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2013.gada 9.maija lēmuma Nr.11-8/4506 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese D.Grabovska